

**Türkiye'nin tek bayan elektrik müteahhiti,
iki çocuk annesi,
Gülizar YILDIZ ile görüştük:**

"Kadın mühendislerin görevde yükselmeleri zor ve ücretleri daha düşük"

Dergimizde yayımladığımız söyleşilerde genellikle enerji, elektrik, elektronik sektörlerinin, bu sektörlerde üretim ve hizmet yapan kuruluşların sorunlarına açılımlar getirmeye çalışıyor elektrik mühendisliğinin gündemindeki konuları ele alıyoruz. Bu kez, Türkiye'nin tek bayan elektrik müteahhiti, elektrik mühendisi Yıldız Mübendislik Elektrik, İnşaat ve Tic. Ltd. Şti.'nin kurucu ortağı Gülizar YILDIZ ile özellikle "bayan olmanın" bir müteahhiti ve elektrik mühendisini karşı karşıya getirdiği sorunları ve elektrik müteahhittliğine ilişkin konuları konuştuk. İki çocuk annesi, elektrik mühendisi ve müteahhiti Gülizar Yıldız ile Bursa'da yaptığımız söyleşiyi yayımlıyoruz.

- Bize kendinizi tanıtır mısınız?

- Gülizar YILDIZ, Yıldız Teknik Üniversitesinden 1987 yılında mezun oldum.

- Mezuniyetten sonra ne yaptınız?

- Beş altı ay çalışmadım.

- Neden çalışmadınız?

- İş bulamadım.

- Nasıl bir iş arıyordunuz?

- Öncelikle devlet dairesine girebilir miyim diye düşündüm. Devlet dairesi olmayınca özel birkaç yere başvururdum. Oralarından da olumsuz cevap aldım.

- Olumsuz cevap almanızın nedenleri nelerdi?

- İlk söylenen "erkek mühendis arıyoruz." sözüydü.

- Kamu kuruluşlarında da bunu söylediler mi?

- Hayır. Kamu kuruluşlarında söylemediler de "şu anda personel açığımız yok" "ihtiyacımız yok" denildi. Ama özel şirketlerde "genelde erkek mühendis tercih ediyoruz, çalışma şartlarımız ağır, bir ba-

yan mühendise göre değil" gibi cevaplar verildi.

- Sizin karşı bir görüşünüz oldu mu, ben ağır şartlara uyarım gibi?

- Tabii ki oldu.

- Nedir bu çalışma şartlarının ağırlığından kasıt?

- Yani "zaman olarak bize uymazsınız. Geç saatlere kadar çalışmazsınız, iş ortamı ağır gelir size, bayan olarak bunları kaldıramazsınız." gibi...

- Hangi şehirde iş arıyordunuz?

- İlk önce eşimin işi gereği Van'a gitmiştim. Orada aradım.

- Bu cevaplar orada aldığınız cevaplar mı?

- Evet orada aldığım cevaplar. Daha sonra serbest çalışmaya karar verdim.

- Nerede serbest çalışmaya karar verdiniz?

- Van'da. Van'da büro tuttum. Öncelikle proje işi ile başladım. Daha çok bina projeleri. Mimarlarla çalışmaya başladım. ➔

- Eşiniz ne iş yapıyor?

- Elektrik mühendisi.

- Büro birlikte açtığınız bir büro mü?

- Hayır. O Devlet Su İşleri'nde çalışıyor. Ben kendim açtım, öncelikle.

- Büroyu açarken herhangi bir engel veya karşı görüş, açmayın olmaz, yürümez falan diyen oldu mu?

- Yok olmadı.

- İşi mimarlardan mı alıyordunuz?

- Evet. Genelde mimarlardan.

- Orada Elektrik Mühendisleri Odası'nın asgari ücret uygulaması var mıydı?

- Vardı tabii. Ama uyamıyorduk. Tabii orada da şu sorun vardı. Para tahsilinde problemler oluyordu. Yani mimarlar ücreti alıp elektrik mühendislerine, makina mühendislerine veya inşaatçılara ödemeleri hemen zamanında yapmıyorlardı. Ayrıca fiyat düşürme gibi durumlar oluyordu.

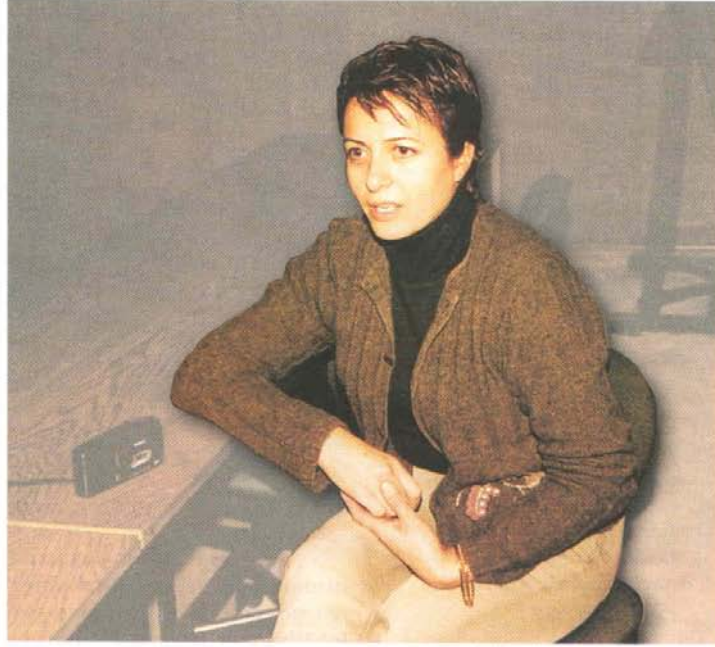
- Elektrik mühendisliğini bilinçli olarak mı seçtiniz yoksa sınavın getirdiği bir rastlantı sonucunda mı oldu?

- Lisede benim fiziğim, matematiğim iyiydi. Bilinçli olarak mühendis olmak istedim. Birkaç mühendislik dalı yazmıştım.

- Peki, o zamanlar tercihlerinizi yaparken sizi iş bulmada zorluklarla karşılaşırsınız diye uyarılar olmadı mı?

- O zaman o kadar bilinçli değildim.

- Okuldan mezun olduktan sonra ilk başvurduğunuz yerlerde, kamu sektörü bir yana, özel sektöre girseydiniz, diye-

lim şantiyelere gitmek zorunda kalsaydınız?

- Projecilikten sonra, taahhüt işlerine girdiğim zaman şantiyelere kendim bizzat gidiyordum ve burada gayet zor şartlarda ben de çalışıyordum.

- Ne gibi zorluklarla karşılaştınız?

- Doğa artı halk. Bayanlara alışkın değillerdi. İyi yönleri de vardı ama bayan mühendis olarak yadırgıyorlardı.

- İyi tarafları nedir?

- İyi tarafları, öncelikler tanımaları...

- Öncelik mi tanıyorlardı bayan olduğunuz için?

- Evet. O tip öncelikler de oluyordu.

- Şantiyelerde neyi kontrol ediyordunuz?

- Elektrik tesisatı, iletim hatları. Biz sürekli TEDAŞ'ın işlerini yapıyorduk.

- Neyle gidiyordunuz oralara, otomobille mi?

- Kendi aracım.

- Kendi başınıza mı?

- Çoğu zaman kendi başıma. Veya yanımda çalışan kişilerle. Daha sonra 95 yılında Bursa'ya geldik.

- Eşinizle birlikte mi?

- Evet. Eşimle birlikte. 1996 yılında eşim DSİ'den ayrıldı. Şu an birlikteyiz. Bir yıldır idari konuma geçtim.

- Büroda ne iş yapıyorsunuz. Proje denetimi gibi şeyler mi?

- TEDAŞ'la görüşmeler olursa o tip görüşmeleri ben yapıyorum.

- Konuyu biraz açalım uygun bulursanız. Yorum getirmenizi isteyeceğim sizden. Gerçekten erkeklerin bu işi size uygun görmemeleri dışında, birtakım zorlukları var mı. Kadın olmanızdan dolayı zorlandığınız konular var mı?

- Tabii ki, ağır bir iş.

- Erkek egemenliğinin önüne çıkardığı zorluklar var mı?

- İhalelere tek olarak gidiyorsunuz. On kişi giriyorsa tek bayan sizsiniz. Bazen avantajları oluyor. Bazen dezavantajları oluyor.

- Erkekler aralarında daha kolay mı anlaşılıyorlar?

- Evet. Aralarındaki muhabbetlerine giremiyorsunuz.

- Çocuğunuz var mı?

- Var. İki tane.

- Kız mı, erkek mi?

- Bir kız, bir erkek.

- Elektrik mühendisi olmasını önerir misiniz kızınıza?

- Önermem.

- Neden? Yaşadığınız zorluklarla karşılaşmasın diye mi?

- Evet. Daha çok kendisine bırakırım, şimdiki çocuklar gerçi sormuyorlar da. Kendileri mesleklerini seçiyorlar. Bana sorarsa, önermem tabii ki.

- Bayan elektrik mühendisi olmanızın aile yaşantınızda zorlukları oluyor mu? Eşiniz bir kamu kuruluşunda çalışırken siz serbest çalışıyordunuz.

- Biz genelde, aynı meslekten olmamızın avantajlarını yaşadık. Eşim elektrik mühendisi olmasa daha da zorlanabilirdim.

- Başka tanıdığınız bayan elektrik mühendisleri vardır mutlaka, bunlardan size yansıyan olumsuzluklar var mı? Sizin yaşamadığınız fakat başka arkadaşlarınızın yaşadığı?

- Genelde devlet dairelerinde arkadaşlarım var. Onlar da mevki olarak bir yere gelemekten şikayetçi. Müdürlük konumunda erkek mühendisler hep daha ön planda gibi serzenişler duyuyorum.

- Aynı kıdem ve başarıda olmalarına rağmen erkekler üst görevlere daha kolay gelebiliyorlar diye mi düşünüyorlar?

- Evet. Müdürlük mertebesinde bayan elektrik mühendisi görmedim.

- Bunu neye bağlıyorsunuz. Mevzuata mı, erkeklerin birtakım eylemlerine mi?

- Bayanlar ister istemez evlendikten sonra çocuk sahibi olduklarında, belli dönemlerde işten uzak kalmak zorunda oluyorlar. Ben gerçi bunu yaşamadım, iki çocuğumu doğurduğumda da on günlükken bile işimin başındaydım. Belki çocuğa zaman ayıramadım ama işimden kopmadım. Doğru mu yaptım bilmiyorum. Genelde bayanlardan benim tarzımda çalışanlar izin alıyorlar.

- Özel sektörde bayan elektrik mühendisi ile erkek elektrik mühendislerinin ücretleri arasında bir fark var mı? Sizin bilgi ve yorumlarınız nasıl?

- Bayanların araziye fazla çıkarılmayan masa başı mühendisi oldukları için daha az aldıklarını biliyorum.

- Mesleğinizde kendinizi geliştirmeyi düşünüyor musunuz? Böyle olanaklar var mı elinizde. Yoksa bu tempoda çalışmayı sürdürmeyi mi düşünüyorsunuz?

- Bu tempoda çalışmayı düşünüyorum.

- Şu anda iş koşulları nasıl. Türkiye'nin yaşadığı ekonomik krizler sonrasında elektrik mühendisliği nasıl etkilendi?

- Kendi açımdan bakıyorum da biz fazla etkilenmedik. Çünkü bu zamanlarda bu bölgede yatırımlar fazlasıyla yapıldı.

Biz etkilenmedik. Sadece malzeme alımlarında doların yükselmesi bazen olumlu bazen olumsuz etkiledi. Ama başka konularda olmadı.

- Kamu kesiminden mi bahsediyorsunuz yoksa özel sektörden mi?

- Kamu.

- Enerji iletim hatları ağırlıklı mı çalışıyorsunuz?

- Evet.

- Taahhüt işlerinde, birim fiyatlarla çalışıyorsunuz değil mi?

- Evet.

- Birim fiyatlarla ilgili bir eleştiriniz var mı? İller Bankası'nın ya da Bayındırlık'ın birim fiyatları gerçekçi mi?

- Bayındırlık'ınki gerçekçi.

- Problem yok diyorsunuz?

- Problem yaşamadık.

- İnşaat müteahhitlerinden ya da mimarlardan iş almaya devam ediyor musunuz?

- Hayır.

- Kamu kuruluşlarından ödemeleri almada bir problem oluyor mu?

➔

- Hayır yok. Sadece geçen sene kasım ayında bir aylık bir ödeme yapılmamıştı. Diğer zamanlarda düzenli olarak ödemelerimizi alıyoruz.

- Malzemeler konusunda problem var mı? İstedığınız markayı kullanıyor musunuz; yoksa idarenin size empoze ettiği markalar var mı?

- Tabii ki onların istedikleri TSE belgeli malzemeleri alıyoruz.

- Uzakdoğu ürünleri olan malları kullanıyor musunuz?

- Hayır. Kullanmıyoruz. Beton direklerde, trafolarında falan test ederek kullanabiliyoruz.

- Tesisat ekibiniz sürekli kadro mu, taşeron biçiminde mi çalışıyorsunuz?

- Sürekli kadromuz yok. İş aldıkça temin ediyoruz.

- İşlerinizi yürütürken sermaye ihtiyacınız oluyor mu?

- Tabii ki oluyor. Teminat mektubu almak için bankalarla belli ilişkilerimiz oluyor. Teminat mektubu almamız gerekiyor. Banka da buna karşılık belli bir nakit, ipotek veya kefalet ile mektupları veriyor bize. Belki müteahhitler bu konularda zorlanıyor olabilirler son yıllarda.

- Yaptığınız işler yeni işler mi, yoksa bakım-onarım işleri mi?

- İkisi de olabilir.

- Şu an çalışma alanınız Bursa ile sınırlı mı?

- Hayır değil.

- Nerelerde iş alıyorsunuz?

- Şu anda Antalya, Muğla, Afyon, Balıkesir, Bilecik, Çanakkale.

- Oldukça geniş bir alan?

- Evet geniş.

- Rekabet nasıl? Büyük tenzilatlar ile karşı karşıya kalabiliyor musunuz?

- Evet kalıyoruz.

- Siz işi para kazanacak fiyatlarla nasıl alıyorsunuz?

- Genelde kırıma gidilirse çok yüksek kırımlarla işler gidiyor. Fazla kırıma da girmiyoruz biz. Mesela bazı firmalar taşeronluğu kendileri yaptıkları için çok yüksek kırımla da kar edebiliyor. Çünkü işlerini de kendisi yapıyor. Bizde öyle bir

durum olmadığı için fazla kırımla iş almaktan yana değiliz. Kar bırakmayacak bir işi alıp yapmanın da bir anlamı yok. Ama taşeron firmalar çok yüksek kırımla iş alabiliyor. Özellikle ihalenin ilk çıktığı dönemde yüzde 40'lara, 50'lere varan kırımlarla işler gidiyor.

- Şu anki ihale mevzuatında şikayetçi olduğunuz noktalar var mı?

- Bizim ilgi alanımızdaki ihalelere giren kişilerde, bizzat kendisinin elektrik mühendisi olması şartı ko-nabilir. Ve neticede müteahhitler daha seçici olur. Mühendis olursa kırımlar da düşer. Kalite yükselir.

- Kullanılan ürün ve teknolojiler konusunda bir yorum yapabilir misiniz. Çağdaş modern sistemler kullanılıyor mu?

- Hayır. Kullanılmıyor.

- Bu durumun değişmesi için ne yapmak lazım?

- Çok şey yapılması lazım. Öncelikle iletim sistemlerinde yeraltı sistemine geçilmesi lazım. Ama bunun için de Türkiye şu anda altyapı olarak hazır değil. Çok uzun bir sü-

re gerekir diye düşünüyorum. Şu anda durumu idare edecek şekilde tesisler yapılıyor.

- Yani günü kurtaracak şekilde?

- Evet. Günü kurtaracak şekilde tesisler yapılıyor. Çok sağlıklı değil.

- Elektrik Mühendisleri Odası'ndan neler bekliyorsunuz. Mesela serbest mühendis müşavirlerin asgari ücret uygulaması Van'da uygulanamıyor diyordunuz. Burada uygulanabiliyor mu?

- Gerçi ben proje yapmıyorum ama ilk geldiğim zaman proje yaptığımda faturayı odanın asgari ücret tarifesine göre kesiyorduk. Müşteriden o parayı alamıyorduk. Sadece faturayı o fiyattan kesip veriyorduk Oda'ya.

- Dolayısıyla almadığınız paranın vergisini ödüydünüz?

- Evet

- Bize zaman ayırdığınız için teşekkür ediyoruz.

- Ben teşekkür ederim. ●

